

Aan:
Gemeente Noordenveld
Raadhuisstraat 1
9301 AA RODEN

Assen, 1 april 2022
Ons kenmerk 202103406-00994472
Behandeld door mevrouw B.K. Hendriks (0592) 36 54 60
Onderwerp: Omgevingsvergunning zonnepark Zuidvelde

Geachte heer/mevrouw,

U hebt ons gevraagd advies uit te brengen over de voorontwerp Omgevingsvergunning zonnepark Zuidvelde. Het beoogde plan omvat een drietal zonneakkers in een jong heideontginningslandschap, oostelijke gelegen t.o.v. de Asserweg. Het plangebied voor de zonneparken ligt ten zuidoosten van het dorp Norg en ten oosten van het dorp Zuidvelde. Het plan heeft betrekking op drie zonneakkers, elk in ander eigendom met een totale oppervlakte van feitelijk 74 ha.

.

Provinciaal belang

Op basis provinciaal beleid zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie Drenthe en de vigerende Provinciale Omgevingsverordening Drenthe zijn in de bovengenoemde omgevingsvergunning de volgende aspecten van provinciaal belang:

- zonne energie
- landschap
- cultuurhistorie
- natuur

Advies

Zonne-energie

Het provinciaal beleid met betrekking tot zonne-energie zoals verwoord in de Provinciale Omgevingsverordening (POV) luidt als volgt:

Artikel 2.24 Zonne-energie

1. Een ruimtelijk plan dat voorziet in de realisatie van zonne-akkers met een grotere oppervlakte dan 140 m² neemt de maximale gemeentelijke oppervlakte in acht conform bijlage X bij deze verordening.
2. Een ruimtelijk plan kan, onverminderd het bepaalde in lid 1, uitsluitend voorzien in de realisatie van zonne-akkers met een grotere oppervlakte dan 140 m² indien:
 - a. uit het ruimtelijk plan blijkt dat dit gebeurt op een wijze die passend is binnen het landschap;

- b. er sprake is van een combinatie met andere functies of van een meerwaarde voor andere provinciale doelen en belangen;
 - c. het ruimtelijk plan, voor zover dit voorziet in zonne-akkers op agrarische landbouwgronden, aantoont dat niet in de behoefte kan worden voorzien binnen bestaand stedelijk gebied;
 - d. met het oog op zorgvuldig ruimtegebruik rekening wordt gehouden met de beschikbare netcapaciteit en de afstand van de zonne-akker tot beschikbare aansluitingspunten;
 - e. rekening wordt gehouden met de uitgangspunten van de Regionale Energiestrategie Drenthe;
 - f. in het ruimtelijk plan wordt vastgelegd hoeveel oppervlakte is vereist voor zonnepanelen, onderhoudspaden, voertuigpaden anders dan onderhoudspaden, schaduwval, transformatoropstellingen, omvormers, schakelstations, infrastructuur, onderhoudsgebouwen, en hekwerken;
 - g. het ruimtelijk plan vergezeld gaat van een participatieverslag waaruit blijkt dat concrete inspanningen zijn verricht om draagvlak voor het initiatief te genereren, en
 - h. het ruimtelijk plan een maximale termijn van ten hoogste 25 jaar bevat, waarna de installaties dienen te worden verwijderd en de oorspronkelijke situatie dient te worden hersteld.
3. Bij het aanwenden van hun bevoegdheden nemen Gedeputeerde Staten de Beleidsregel Zon in acht met betrekking tot de uitleg van lid 2, sub a, b en f van dit artikel.

Beoordeling

1. Het plan blijft op basis van de aangeleverde informatie binnen de 74 ha zoals opgenomen voor de gemeente Noordenveld in de bijlage bij de POV.

2a. In de ruimtelijke onderbouwing wordt aandacht besteed aan de meerwaarde voor het landschap en de biodiversiteit onder andere in de vorm van nieuwe landschapselementen en de invulling van akkerranden. Onze handreiking Landschappelijke Inpassing is ter harte genomen voor de inrichting van dit park. Wij gaan er vanuit dat realisering van de landschappelijke inpassing wordt geborgd in de omgevingsvergunning door het opnemen van een voorwaardelijke verplichting

2b. Er is bij dit park goed nagedacht over de meerwaarde voor biodiversiteit. Er worden diverse maatregelen genomen (zoals het inzaaien van bloemenmengsels, het creëren van keverbanken en het aanbrengen van beplanting) die een positieve bijdrage leveren aan diverse soortgroepen. Daarnaast worden er, in afstemming met Kenniscentrum akkervogels, gerichte maatregelen genomen voor specifieke akkervogels zoals veldleeuwerik en patrijs. Het gaat hierbij niet alleen om het verplichte groen voor de inpassing maar om substantiële oppervlakte van het park. Dat maakt dat er sprake is van meerwaarde voor de natuur en biodiversiteit. Belangrijk is wel dat wanneer dit park wordt aangelegd er gebruik wordt gemaakt van inheemse kruiden en beplanting die aansluiten bij de lokale soorten. Daarnaast valt of staat het succes met een goed beheer(plan). Omdat de maatregelen voor akkervogels elders in het land nog niet eerder op deze manier zijn geïntegreerd in een zonnepark is het belangrijk dat er afspraken worden gemaakt over monitoring zodat we er van kunnen leren en er in de toekomst gebruik gemaakt kan worden van de opgedane ervaring. Wij gaan er vanuit dat de fysieke maatregelen worden vastgelegd in de omgevingsvergunning door het opnemen van een voorwaardelijke verplichting en dat de resultaten van de onderzoeken naar akkervogels worden teruggekoppeld in het kader van de monitoring

2c. In de ruimtelijke onderbouwing wordt voldoende gemotiveerd waarom niet in de behoefte binnen bestaand stedelijk gebied kan worden voorzien.

2d. Netwerkbeheerder Enexis heeft het gebied waar gemeente Noordenveld onder valt gemarkeerd als gebied waarin beperkte netcapaciteit beschikbaar is. Dit houdt in dat er beperkt mogelijkheden zijn om naast de bekende projecten en lopende aansluittrajecten, nieuwe projecten aan te sluiten.

Bij het afgeven van de beschikking en de medewerking aan dit project wijzen wij er op dat de mogelijkheid bestaat dat er op dit moment onvoldoende netcapaciteit beschikbaar is om alle bekende ambities aan te kunnen sluiten. Door vergunningen te verlenen aan nieuwe projecten is er kans op verdringing tussen hernieuwbare energie projecten. Op basis van de informatie uit de RES zal deze verdringing mogelijk optreden tussen het voorliggend project en de lopende zon-op-dak projecten en ambities.

In de RES staat dat de gemeente Noordenveld geen ambities heeft voor specifiek zon-op-veld. Wel is er ruimte voor 0,070 techniek neutraal. Het is voor de netbeheerder lastig om een investeringsplan te baseren op basis van deze abstracte ambitie. Hiervoor zal er een duidelijker gemeentelijk beleid moeten worden ontwikkeld over de locatie en de techniek waarmee deze ambitie gerealiseerd kan worden.

Dit proces van ambitie naar concreet beleid en de daaropvolgende investeringen van de netbeheerder wordt in de Routekaart RES Drenthe in beeld gebracht en een programmatische aanpak voor gedefinieerd. Dit leidt tot een doelmatige, efficiënte en effectieve realisatie van de ambitie uit de Drentse RES. Gezien de enorme vraag naar energieinfra en de beperkingen die de netbeheerder heeft qua menskracht en tijd geven wij u in overweging om buiten deze Routekaart niet om grote afwijkingen van deze programmatische aanpak te verzoeken.

2e. De ontwikkeling past binnen de RES ambities.

2f. Deze oppervlakten worden niet in detail volgens de normen in de POV gemotiveerd in de ruimtelijke onderbouwing. Gezien het voortraject en de aanpassingen die de initiatiefnemers hebben gedaan in hun plannen zien wij geen aanleiding om aan de uitgangspunten te twijfelen. Wel is het van belang dat deze normen worden vastgelegd in de voorschriften van de vergunning.

2g. Omwonenden hebben inbreng kunnen leveren in zowel het participatieplan als het projectplan, inclusief de vorm van financiële participatie. De uitkomsten en afspraken zijn gecommuniceerd naar de omwonenden. Het landschappelijk ontwerp en de kaders van de gemeente waaronder meerwaarde voor ecologie en natuur zijn aan de orde geweest. Er zijn 5 bijeenkomsten georganiseerd. Het plan is naar aanleiding van de bewonersparticipatie aangepast qua oppervlakte, ligging en landschappelijke inpassing. Er zijn voldoende inspanning geleverd naar de omwonenden. Er wordt voldaan aan het beleidskader procesparticipatie.

2h. In de ruimtelijke onderbouwing wordt aangegeven dat de zonnepanelen na 30 jaar zullen worden verwijderd. In de POV wordt een termijn van 25 jaar gesteld. Wij adviseren u deze termijn in de definitieve vergunning aan te passen naar 25 jaar.

Daarnaast adviseren wij in het kader van artikel 2.6 van de Provinciale Omgevingsverordening voor wat betreft de kernkwaliteiten die op het gebied van toepassing zijn:

Landschap

In de ruimtelijke onderbouwing wordt aandacht besteed aan de meerwaarde voor het landschap en de biodiversiteit onder andere in de vorm van nieuwe landschapselementen en de invulling van akkerranden. Onze handreiking Landschappelijke Inpassing is te harte genomen voor de inrichting van dit park. Vanuit de kernkwaliteit landschap hebben we geen opmerkingen over het plan.

Cultuurhistorie

Het plangebied valt buiten de Cultuurhistorische hoofdstructuur. Sturingscategorie: voorwaarden verbinden.

Zuidvelde behoort tot een oud, gelaagd cultuurlandschap; het is onderdeel van het esdorpenlandschap, is gelegen aan het beekdalenstelsel en het buitengebied is gevormd door jonge heideontginningen.

De provinciale ambitie met betrekking tot cultuurhistorie is het in stand houden van de karakteristieken van het esdorpenlandschap. Dit uit zich in het borgen van de zichtbare ruimtelijke samenhang tussen esdorp, es, beekdal en veld, met bijbehorend microreliëf en beplantingselementen zoals houtwallen, esrandbosjes en middeleeuwse gebruiksbossen. Ook de doorzichten naar het omliggend buitengebied dienen gehandhaafd te worden.

Er wordt niet expliciet in het plan aangegeven welke kavelstructuur (uit welk jaartal) gebruikt is voor de inpassing. Uitgaande van de vermelde kaarten, zullen de zonnepanelen de orthogonale structuur van de noordelijke akker enigszins accentueren, gebaseerd op de situatie 1960-1980. Bij de twee aangrenzende percelen, in het zuidelijk deel, zullen de panelen langs twee zichtlijnen gestructureerd worden (noord-zuid & oost-west). De panelen zullen voornamelijk de kavelstructuur (oost-west) accentueren welke bestond tussen 1960-2020 (deze is tussen 2000-2020 verloren gegaan) wat leidt tot het benadrukken van een langgerekte, smalle structuur. Ook is er een noord-zuid structuur ontworpen. Deze structuur past niet in het orthogonale ontwerp van het jonge heideontginningslandschap.

Een ander gebiedsvreemd ontwerp is de diagonale strook binnen het noordelijk perceel. Deze strook blijft vrij van panelen omdat hier een gasleiding ondergronds loopt, dit moet toegankelijk blijven voor onderhoud. In het plan wordt aangegeven dat deze diagonaal niet zichtbaar zal zijn vanaf de openbare weg, omringt door panelen.

In de ruimtelijke onderbouwing wordt aangegeven dat er langs het beoogde zonneparken houtwallen en struweelbeplanting komt. Er wordt strategisch gekozen voor zowel verdichting als verbreding van de huidige beplanting. Uiteindelijk zal dit ervoor zorgen dat de panelen aan het zicht onttrokken worden (vanaf de Zuidveldigerweg: ten noorden van de akkers). De beplanting wordt niet overal aangezet om het grootschalige en open karakter van het landschap te respecteren – dit is vanaf de Veldweg (ten oosten van de akkers) en aan de zijde van de Asserweg (westelijk van de akkers). Struikgewassen zullen hier geplant worden. De intensievere beplanting wordt ook gezien als het robuuster maken van dit landschapselement (de beplanting) in het jonge heidelandschap; het versterken van het landschap. Wij adviseren om het gebruik van de topotijdreiskaarten aan te vullen met de beleidsmatige context vanuit de Omgevingsvisie (Cultuurhistorisch Kompas). Met een dergelijke verantwoording zou het kopje 'Archeologie en Cultuurhistorie' meer vorm kunnen krijgen vanuit de gemeentelijke en provinciale ambitie omtrent cultuurhistorie.

De inpassing van de panelen en de beoogde beplanting kunnen in meerdere mate inspiratie halen uit de cultuurhistorische waarden van het gebied. Een basis hiervoor zou bijvoorbeeld een specifieke historische kavelsituatie (uit topotijdreis) te gebruiken voor de inpassing voor alle akkers. Vooral het

zuidelijke park zou meer in de kavelstructuur van de jonge heideontginning gesitueerd kunnen worden. Gedetailleerd inspiratiebronnen voor de inpassing van de panelen en de beplanting kunnen gevonden worden in de nieuwe onderzoeksrapporten ‘Jonge heideontginningen en Ruilverkavelingen’. Deze zijn in 2021 aan de gemeente Noordenveld en provincie Drenthe opgeleverd door Luuk Keunen (RAAP) en Henk van Blerck. Voor het desbetreffende plangebied zijn alle beplantingslagen en ontginningsstructuren gevisualiseerd.

Tot slot, zoals aangegeven in de handreiking voor de inpassing van zonneakkers, hoeft een dergelijk project de cultuurhistorische elementen en samenhang niet te herstellen. Het kunnen ook nieuwe toevoegingen zijn die resulteren in een nieuw ‘energielandschap’. Wel zullen deze toevoegingen moeten passen bij de karakteristieken en samenhang van, in dit geval, het jonge heideontginningslandschap.

Natuur

Naar aanleiding van de vergunning voor de uitbreiding van de woonwijk Kloosterveen is onderzoek uitgevoerd naar de doelsoorten van het gebied binnen de 5 km zone rondom het Fochteloerveen. Uit het onderzoek is gebleken dat in de huidige situatie niet meer voldoende bouwland aanwezig is om de instandhoudingsdoelen voor enkele aangewezen soorten te kunnen halen. Projecten binnen de onderzoekszone van 5 km rondom het Fochteloerveen op bouwland kunnen daardoor niet zonder meer doorgang vinden. De planning is dat voor de zomer een Plan van Aanpak gereed zal zijn om potentiële maatregelen in beeld te brengen die in aanmerking komen als oplossing voor het realiseren van de instandhoudingsdoelen voor enkele aangewezen soorten. In het kader van de afstemming met de woningbouwontwikkelingen in Kloosterveen adviseren wij u om in een vroeg stadium contact te zoeken met de gemeente Assen.

De uitkomsten van dit Plan van Aanpak zijn van belang voor het doorlopen van de procedure voor de Natuurbeschermingswet vergunning. In het kader van de uitvoerbaarheid van het plan adviseren wij om een passende beoordeling af te wachten, de beide procedures zoveel mogelijk te combineren en de eventuele mitigerende maatregelen mee te nemen in de definitieve omgevingsvergunning.

Samenvatting en conclusie

Wij adviseren u de omgevingsvergunning aan te passen op de onderdelen zonne-energie en natuur alvorens verder in procedure te brengen.

Hiermee is, wat ons betreft, voldaan aan het vooroverleg als bedoeld in het Besluit ruimtelijke ordening.

Voor vragen of overleg inzake dit advies kunt u contact opnemen met mevrouw B. Hendriks, telefoon 0592 36 54 60 of b.hendriks@drenthe.nl.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

namens dezen,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J. de Boer', with a stylized flourish at the end.

J. de Boer,
Teammanager Ruimte, Energie en Wonen